

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1921.

Andra kammaren.

Nr 11.

Tisdagen den 8 februari.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 2 innevarande februari.

§ 2.

Herr statsrådet *Tamm* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 46, med förslag till lag om avskrivning av patronatsrätt åtföljande kronotonde;

nr 58, angående årligt understöd åt e. o. gränsridaren Olof Oskar Sandins änka och barn;

nr 59, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 18 juli 1913 (nr 199) angående statsverkets fond av rusdrycksmedel m. m.;

nr 60, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 2, 3 och 6 §§ i förordningen den 19 november 1920 om byggnadsskatt;

nr 61, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 §, 20 § 1 mom. och 22 § i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket; och

nr 63, angående anvisande av medel för anskaffande av en motorpatrullbåt för tullbevakningen i Stockholm.

Dessa propositioner bordlades på begäran.

§ 3.

Föredrogos var för sig följande å kammarens bord vilande Kungl. Maj:ts propositioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott propositionen, nr 19, med förslag till lag om ändring i vissa delar av utsökningslagen m. m.;

till bankoutskottet propositionen, nr 36, angående understöd åt vissa befattningshavare vid telegrafverket;

till statsutskottet propositionen, nr 45, angående statens övertagande av underhållet av Albrektsunds kanal m. m.;

Andra kammarens protokoll 1921. Nr 11.

till bankoutskottet propositionerna:

nr 48, angående beredande av tilläggspension åt postmästaren J. G. E. Österlund;

nr 49, angående förhöjning för år 1921 av åt vissa f. d. poststationsföreståndare och lantbrevbärare utgående understöd; och

nr 50, angående engångsbidrag till telegrafverkets änke- och pupillkassa för beredande av familjepension åt efterlevande till viss från aktiebolaget Stockholmstelefon övertagen personal; samt

till statsutskottet propositionen, nr 51, angående anslag till ytterligare förstärkning av det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer m. m.

*Vid remiss
av proposi-
tionen nr 53.*

Vid föredragning har på av propositionen, nr 53, angående fördelningen och användningen av vissa anslag till bostadsbyggande begärdes ordet av

Herr **M a g n u s s o n** i Skövde, som yttrade: Herr talman! Jag har tillåtit mig begära ordet vid remissen av denna proposition för att framställa ett par anmärkningar. Det är givetvis icke min mening och ej heller möjligt att framställa några anmärkningar i allmänhet över de beräknade byggnadskostnader, som de särskilda ämbetsverken här framlagt. Men då jag genomgått de kostnader, som i propositionen äro beräknade, har jag icke kunnat undgå att fästa mig vid de beräknade kostnaderna för ett byggnadsföretag, som föreslagits komma till utförande inom det län, jag har äran representera.

Det har av telegrafstyrelsen föreslagits att bygga ett bostadshus i Gudhem nere på landsbygden i Skaraborgs län för en beräknad kostnad av 8,000 kronor per eldstad. Var och en vet ju, att byggnadskostnaderna för närvarande äro synnerligen högt uppskruvade. Men jag vågar också på grund av den känedom jag har om kostnaderna på den orten bestämt säga, att när man beräknar en kostnad per eldstad av 8,000 kronor, så beräknar man jämnt dubbla den summa, som det behöver kosta. Jag vet, att det under förlidet år icke mötte någon som helst svårighet att erhålla kontrakt på bostadsbyggnader under fullt betryggande former och med solitt och sorgfälligt utförande till ett pris av 4,000 kronor per eldstad. För min egen del har jag haft tillfälle att under fjolåret få byggnader utförda till kostnader, som med en fjärdedel understego detta pris.

Nu kan man visserligen säga, att här är endast fråga om förslagssiffror, och att det kan hända, att man icke behöver följa dessa. Men vi känna nog litet var till, hurusom det beklagligtvis är så, att när ett anslag en gång är fastställt till en viss summa, så kommer företaget också att kosta så mycket, oavsett om anslaget är för högt beräknat eller icke.

Med herr talmannens tillstånd skall jag emellertid tillåta mig att anmärka på en annan sak, som visserligen går tillbaka till föregå-

Vid remiss
av proposi-
tionen nr 53.
(Forts.)

ende år, men vilken fråga även varit föremål för riksdagens handläggning och som också berör telegrafverket jämte postverket. Det förelåg nämligen under förlidet år för riksdagens prövning ett anslag till inköp av tomt för post- och telegrafverken i Skövde. Samtidigt förelåg ett anbud att inköpa den fastighet, som post- och telegrafverken redan länge disponerat i staden. Denna fastighet kunde förvärfvas till ett pris, som från början utgjorde 150,000 kronor. På grund av att avgörandet dröjde så länge steg priset sedermera till 200,000 kronor, vilket pris i alla fall enligt min och många uppfattning var skäligen billigt. Emellertid torde nog en och annan veta, att vederbörande tjänstemän mycket gärna vilja ha nybyggnader, och detta kan vara förklarligt ur deras synpunkt. Man tycker, att det på så sätt alltid kan bli något behagligare lokaler att arbeta uti än de, som man redan har, även om dessa äro tillfredsställande. Och i detta fall har tillkommit, att åtskilliga personer inom Skövde stad satte igång rätt mycket arbete för att förhindra inköpet därför att de på grund av lokalpatriotism och av andra skäl ville hava en stor nybyggnad inom samhället. Trots att riksdagen uttalat sig för inköpet av den gamla fastigheten, så lyckades man så på det ena eller andra sättet komma därefter, att man fick byggnaden förklarad olämplig för postens behov. Och nu skall man väl i en snar framtid bygga nytt. Så fick detta goda tillfälle för staten att göra en verklig besparing gå förlorat.

Jag beklagar, att så vitt jag kan se herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet icke är närvarande för ögonblicket, men jag hoppas, att mina ord skola komma fram till honom. Han har enligt eget förkljudande i pressen nu beslutat sig för att icke inköpa Skövde-fastigheten i fråga. Jag kan icke se annat än att man därigenom går miste om en besparing, som det i alla fall vore skäl i att göra.

Jag har med det sagda velat betona, att det enligt min uppfattning är alldeles nödvändigt att man vid byggandet för statsverkets behov tillser, dels att kostnaderna nedbringas till det minsta möjliga, dels också att man icke bygger mer än som är oundgängligen nödvändigt, och jag vill tillåta mig att tillägga, att det är tämligen säkert, att den bostadsbrist, som nu på många håll gör sig kännbar, kanske inom årets slut kommer att ge vika. Gulaschen kan nu dess bättre icke längre göra sig bred som den gjort under lång tid genom att disponera en massa rum, en utflyttning från städerna kommer med naturnödvändighet att äga rum till landsbygden, där det finnes bättre utrymme och bostäder. Under sådana förhållanden tror jag att det är skäl att tänka sig litet för, innan man sätter igång byggen under en period då det är så dyrt att bygga som nu är förhållandet. Jag vill påpeka, vad även vidröres i här föreliggande proposition, att det ställer sig så dyrt, att vederbörande tjänstemän draga sig för att flytta in i statens hus, därför att det kan bli fråga om hyressummor, som kunna vara så betydande, att, trots förluster för staten, vederbörande kunna få vidkännas alltför stora uppoffringar för att kunna erlagga hyran.

Vid remiss
av propositionen nr 53
(Forts.)

Vidare anfördes ej. Kammaren beslöt överlämna ifrågavarande proposition jämte det i anledning av densamma inom kammaren nu avgivna yttrandet till statsutskottet.

§ 4.

Bevillningsutskottets härpå föredragna betänkanden nr 1 och 2 bordlades åter.

§ 5.

Interpellation.

Herr talmannen gav på begäran ordet till

Herr P o p p i u s, som yttrade: Herr talman! Med alltmer stegrade bekymmer se jordbrukets män framåt. Allt påtagligare träder det i dagen, hurusom de ekonomiska förutsättningarna för en rationell och för landets hushållning effektiv jordbruksdrift är från år försvagas, en utveckling, som även synes komma att sträcka sig in i den närmaste framtiden. Av Sveriges Allmänna Lantbruks-sällskaps statistik för arbetsåret 1919—1920 framgår sålunda, att de större och medelstora gårdarna lämnade knapp ränta på driftskapitalet och fastighetskapitalet. Utsikterna att under stundande arbetsår erhålla ränta vare sig på driftkapitalet eller på fastighetskapitalet synas ytterst minimala.

I denna vanskliga situation inbryta för lantmännen de ödesdigra följderna av en oformlig importpolitik och göra deras läge än mer förtvivlat. Särskilt bekymmersamt ter sig förhållandena på vetemarknaden. Lantmännen, som på allt sätt uppmuntras till veteodling, stå nu inför den situationen, att de icke kunna finna avsättning för sin produktion och därför i stor utsträckning få ligga på sina lager. I de fall, där köpare finnas, stå de erbjudna prisen icke i någon rimlig proportion till produktionskostnaderna. Medan produktionspriset bör beräknas till c:a 40 kronor per 100 kg., hålla sig köpbuden omkring 25 à 30 kr. per 100 kg., allt medan marknaden översvämmas av importerad vara, som betingar ett pris, vilket åtminstone vad en del av importen beträffar väsentligt överstiger det pris, som nu erbjudes för det inhemska vetet.

Statsfinansiellt sett torde det knappast vara klokt att som nu sker, genom tullarnas suspenderande kasta stora summor till utlandet, medan en för statshushållningen betydelsefull näring berövas det stöd, som ligger i betryggande avsättningsmöjligheter för dess produktion.

Lantmännens läge i här påtalade avseende är sådant, att det icke kunnat undgå offentligheten, och statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet har ju helt nyligen i tidningspressen lämnat antydningar om att denna angelägenhet är föremål för regeringens uppmärksamhet. Då det emellertid är av synnerlig vikt, att skyndsammast ett klart besked ges lantmännen beträffande regeringens

hållning i denna sak, anhåller jag att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framställa följande frågor: Interpellation.
(Forts.)

- 1) Anser jordbruksministern det nuvarande läget på vetemarknaden påkalla regeringens snara ingripande?
- 2) Vilka åtgärder anser jordbruksministern i så fall vara de för landets jordbruk mest betryggande?

Ifrågavarande anhållan blev av kammaren bifallen.

Härefter anförde:

Chefen för jordbruksdepartementet, herr statsrådet H a n s s o n: Herr talman! Då den ärade interpellanten redan i går afton delgav mig, att dessa frågor skulle framställas, ber jag att med några korta ord få antyda det svar jag därtill har att ge.

Den första frågan lydde: »Anser jordbruksministern det nuvarande läget på vetemarknaden påkalla regeringens snara ingripande?» Angående den saken får jag endast hänvisa till vad som redan torde vara bekant genom pressen, att inom regeringen sedan någon tid tillbaka arbetas på att giva form åt en proposition, som skulle hava till syfte att söka avlyfta de svårigheter, som nu beröra den sädesproducerande allmänheten i landet.

Den andra frågan lydde: »Vilka åtgärder anser jordbruksministern i så fall vara de för landets jordbruk mest betryggande?» Angående detta spörsmål kan jag naturligtvis icke nu gå in i några detaljer, enär propositionen ännu ligger i utredningsstadiet, men jag vill säga, att vi försöka hålla propositionens huvudlinjer inom ramen av de beslut, som fattades 1919, att vi alltså sträva efter att med bibehållande av glidtullsystemet söka med jämkning av beräknings-sätten få det att verka på ett snabbare och bättre sätt än hittills. Angående detaljer skall jag be att få avgiva ett mera uttömmande svar, när propositionen om några dagar ligger på kammarens bord.

Herr P o p p i u s: Herr talman! Jag ber att få framföra mitt tack till herr statsrådet för att herr statsrådet redan nu velat lämna detta meddelande, som jag hoppas i någon mån kommer att lugna den stämning, som finnes i de trakter, där man har mycket svårt på grund av den situation, som nu inträtt.

§ 6.

Upplästes två till kammaren inkomna protokoll så lydande:

År 1921 den 5 februari sammanträdde den nämnd, som äger att döma, huruvida högsta domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, varvid röstades över följande proposition:

Den, som vill att omröstning på det i 69 § riksdagsordningen

föreskrivna sätt skall anställas till uteslutande av någon bland högsta domstolens ledamöter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bliva högsta domstolens samtliga ledamöter bibehållna.

Och befunnos efter omröstningens slut, sedan voteringsredlarna öppnats, rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 2;

Nej — 36;

i följd varav nämnden ansett högsta domstolens samtliga ledamöter böra vid deras ämbeten bibehållas.

Johan Olofsson.

Sven Jönsson.

E. v. Hofsten.

Adolf Janson.

År 1921 den 5 februari sammanträdde den nämnd, som äger att döma, huruvida regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, varvid röstades över följande proposition:

Den, som vill att omröstning på det i 69 § riksdagsordningen föreskrivna sätt skall anställas till uteslutande av någon bland regeringsrättens ledamöter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bliva regeringsrättens samtliga ledamöter bibehållna.

Och befunnos efter omröstningens slut, sedan voteringsredlarna öppnats, rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 0;

Nej — 37;

i följd varav nämnden ansett regeringsrättens samtliga ledamöter böra vid deras ämbeten bibehållas.

Johan Olofsson.

Sven Jönsson.

E. v. Hofsten.

Adolf Janson.

Jämte det nämnda protokoll lades till handlingarna, beslöt kamraren, att deras innehåll skulle delgivas riksdagens kanslideputerade med anmodan att låta i ämnet uppsätta och till kamrarna avgiva förslag dels till den skrivelse, som borde till Konungen avlåtas, dels ock till paragraf i riksdagsbeslutet.

§ 7.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anvisande å 1921 års tilläggsstat under fjärde huvudtiteln av anslag till försök med s. k. tekniska hjälpmedel;

nr 37, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anvisande å 1921 års tilläggsstat under fjärde huvudtiteln av anslag till anskaffning av s. k. tekniska hjälpmedel m. m.;

nr 38, i anledning av gjorda framställningar rörande provisoriskt avlöningstillägg åt viss personal i Boden;

nr 39, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anvisande å 1921 års tilläggsstat under fjärde huvudtiteln av anslag till förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till mathållning;

nr 40, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anvisande av medel å tilläggsstat för år 1921 till anskaffning av flygmateriel för armén och marinen; och

nr 41, i anledning av väckt motion om understöd till ryske undersåten Alexander Sibiriakoff.

§ 8.

Till bordläggning anmälades:

bevillningsutskottets betänkande, nr 3, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om införande av restaurangskatt; samt

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning;

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning;

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskild bestämmelse i fråga om skydd för vissa främmande patent;

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 8 § i lagen den 22 juni 1920 med vissa bestämmelser om registrering av elektriska anläggningar samt om rätt till elektrisk kraft m. m.;

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till

lag om fortsatt tillämpning av lagen den 31 maj 1918 innefattande särskilda bestämmelser angående rätten till inmutning inom vissa län;
nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 17 och 18 §§ i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats;

nr 8, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om lagstiftning rörande beredande av tillfälle för parter i rättegångar och deras biträden att sitta övervara förhandlingarna; och

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 3 och 9 §§ i lagen den 5 juli 1884 om skydd för varumärken.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Falk</i>	under 3 dagar fr. o. m. den 12 febr.,
» <i>Jansson</i> i Falun	» 3 » » » 9 »
» <i>Granath</i>	» 3 » » » 9 »
» <i>Björk</i>	» 6 » » » 10 »
» <i>Röing</i>	» den 11 febr.,
» <i>Sehlin</i>	» 6 dagar fr. o. m. den 10 »
» <i>Nilsson</i> i Antnäs	» 8 » » » 12 »
» <i>Lindström</i> i Långnäs	» 8 » » » 12 »
» <i>Lindmark</i>	» 10 » » » 12 »
» <i>Dahlén</i>	» 10 » » » 10 » och
» <i>Bergström</i> i Högsön	» 12 » » » 12 »

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,32 e. m.

In fidem
Per Cronvall.